

Nacionalna sodišča

Državljeni, katerih temeljne pravice so kršene, lahko zadevo predložijo sodišču. Portugalska sodišča (civilna in upravna sodišča) so pristojna za izvajanje sodne oblasti, varstvo zakonsko zaščiteneh pravic in interesov državljanov, pregon kršitev demokratične pravne države ter reševanje javnih ali zasebnih sporov (člen 202 ustave Portugalske republike).

Ustavno sodišče je zlasti pristojno za izvajanje sodne oblasti v pravnih in ustavnih zadevah. Ko so redna pravna sredstva izčrpana (člen 70(2) in člen 72 sistemskega zakona o ustavnem sodišču), ima stranka, ki se je med postopkom sklicevala na neustavnost uporabljenega zakona, pravico vložiti pritožbo pri ustavnem sodišču.

Za več informacij glej stran o [pravosodnih sistemih v državah članicah – Portugalska](#).

Nacionalna institucija za človekove pravice**Varuh človekovih pravic (O Provedor de Justiça)**

Portugalski varuh človekovih pravic ima od leta 1999 poleg spodaj opisanih nalog vlogo nacionalne institucije za varstvo človekovih pravic, ki ji je Organizacija Združenih narodov podelila „status A“, kar pomeni, da v celoti izpolnjuje pariška načela.

Delo varuha človekovih pravic zato vključuje spodbujanje in varstvo temeljnih človekovih pravic, pri čemer se posebna pozornost namenja pravicam oseb, ki so zaradi starosti ali zmanjšanih psihomotoričnih sposobnosti najranljivejše, tj. pravicam otrok, starejših in invalidov.

Pritožbe se vložijo in obravnavajo po postopku iz oddelka o varuhu človekovih pravic.

Varuh človekovih pravic

Varuh človekovih pravic je z zakonom ustanovljen organ, katerega naloga je „briniti in spodbujati pravice, svoboščine, jamstva in legitimne interese državljanov“ (člen 1(1) zakona št. 9/91 z dne 9. aprila 1991 v sedanjih različici), ki bi bili lahko v odnosih državljanov z javnimi organi neupravičeno kršeni. Če državljeni nimajo druge možnosti, bodisi ker so bila vsa pravna sredstva (upravna in/ali sodna) izčrpana bodisi ker se je rok za vložitev pravnega sredstva iztekel, se lahko brezplačno obrnejo na varuha človekovih pravic in vložijo pritožbo, v kateri navedejo razloge za svoje stališče.

Kot je navedeno zgoraj, je varuh človekovih pravic na Portugalskem tudi nacionalna institucija za varstvo človekovih pravic, ki opravlja vlogo državnega preventivnega mehanizma.

Svet ministrov se je maja 2013 na podlagi Opcijskega protokola h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju odločil, da varuhu človekovih pravic dodeli vlogo nacionalnega preventivnega mehanizma. Tako je varuh človekovih pravic pristojen za opravljanje inšpekcijskih obiskov krajev izvrševanja odvzema prostosti, tj. zaporov, klinik, psihiatričnih bolnišnic, vzgojnih centrov za mladoletnike itd., da spremlja kakovost namestitve in prehrane oseb, ki jim je odvzeta prostost, preverja, ali se spoštujejo njihove temeljne pravice (vključno s pravico do zasebnosti ter zakonitih stikov s sorodniki in zagovorniki, kjer je to mogoče), in ugotovi, ali obstajajo individualni terapevtski programi (ali ne).

Obravnava pritožb

Pritožbe se lahko pri varuhu človekovih pravic vložijo z dopisom, po telefaksu, elektronski pošti ali telefonu, osebno v uradu varuha človekovih pravic ([kliknite tukaj za naslove](#)), prek [elektronskega obrazca za pritožbe](#) in pri katerem koli državnem tožilstvu.

Vsa sporočila, ki jih prejme varuh človekovih pravic, niso dejanske pritožbe. Pogosto so to anonimna pojasnila, preproste zahteve za informacije in pravne nasvete ali splošne izjave o določenih temah, ki jih ni mogoče nadalje obravnavati.

Pritožbe privedejo do postopka (ki ni nujno nov postopek, saj se lahko pritožbe, ki se nanašajo na podobne zadeve, zaradi hitrosti in gospodarnosti postopka obravnavajo v enem samem postopku), v katerem se opravi ustrezna preiskava. Povedano drugače, opravijo se potrebne poizvedbe, da se ugotovi dejansko stanje, npr. z zaslišanjem subjekta, zoper katerega je vložena pritožba, in tudi samega pritožnika, ki prav tako lahko zahteva zaslihanje pri varuhu človekovih pravic.

Ko je ta postopek končan, se lahko na podlagi pritožbe izrečejo priporočila, predlogi, opozorila in drugi alternativni načini uskladitve nasprotujočih si interesov, pa tudi zahteve za oceno ustavnosti ali zakonitosti.

Varuh človekovih pravic se ne odziva samo na pritožbe državljanov, temveč lahko postopek začne tudi na lastno pobudo, da bi preiskal razmere, za katere izve kako drugače in ki spadajo v njegovo pristojnost.

Specializirani organi za varstvo človekovih pravic**Organizacija za varstvo otrokovih pravic****Nacionalna komisija za spodbujanje pravic ter varstvo otrok in mladih (Comissão Nacional de Promoção dos Direitos e Proteção das Crianças e Jovens – CNPDPCJ)**

Vloga komisije je, da pomaga načrtovati ukrepanje države ter usklajuje, spremlja in ocenjuje ukrepanje javnih organov in skupnosti za varstvo in spodbujanje pravic otrok in mladih. Ena njenih najpomembnejših nalog je spodbujanje sklepanja protokolov o usklajevanju in sodelovanju, med drugim med odbori za varstvo otrok in mladih (*Comissões de Proteção de Crianças e Jovens – CPCJ*) po vsej državi.

Odbori za varstvo otrok in mladih (CPCJ) so uradne izvensodne institucije s funkcionalno avtonomijo, njihov namen pa je spodbujanje pravic otrok in mladih ter preprečevanje ali odpravljanje položajev, ki lahko vplivajo na njihovo varnost, zdravje, usposabljanje, izobraževanje ali splošni razvoj. Delo navedenih odborov spremlja državno tožilstvo (*Ministério Público*), ki ocenjuje zakonitost in vsebinsko ustreznost njihovih odločitev, pri čemer po potrebi opravi sodni nadzor.

Odbori delujejo v plenarni in omejeni obliki. Plenarni odbor je pristojen za izvajanje ukrepov za spodbujanje pravic ter preprečevanje nevarnih razmer za otroke in mlade.

Omejeni odbor ukrepa, kadar je otrok ali mladostnik v nevarnosti, in sicer zlasti tako, da pomaga in svetuje osebam, ki se obrnejo na odbor za varstvo, odloči o začetku in vodenju postopkov za spodbujanje in varstvo, opravi predhodno oceno razmer, s katerimi je odbor za varstvo seznanjen, razišče primere, po potrebi zahteva sodelovanje članov plenarnega odbora pri preiskavi primerov, odloči o uporabi ukrepov za spodbujanje in varstvo ter njihovem spremljanju in

pregledu (razen ukrepa, ki vključuje odobritev izbrane osebe za posvojitve ali institucije za posvojitve), razišče in spremlja ukrepe za spodbujanje in varstvo, kakor se od njega zahteva v okviru sodelovanja z drugimi odbori za varstvo, vsakih šest mesecev poroča plenarnemu odboru o začelih postopkih in o stanju tekočih postopkov, ne da bi razkril identiteto udeleženih oseb.

Obravnava pritožb

Vsakdo lahko informacije o nevarnih razmerah sporoči neposredno odboru CPCJ, in sicer z dopisom, po telefonu, telefaksu, elektronski pošti ali osebno v uradih odborov. Odbori so pristojni za območje občine, v kateri imajo sedež. Seznam s kontaktnimi podatki odborov CPCJ glede na območje prebivanja otroka je na voljo [tukaj](#).

Za ukrepanje odbora CPCJ sta potrebna soglasje in privolitev staršev, privede pa lahko do uporabe naslednjih ukrepov:

- skupna podpora staršev;
- skupna podpora drugega družinskega člana;
- prepustitev v varstvo osebi, ki je na dobrem glasu;
- podpora za samostojno življenje;
- rejništvo;
- namestitve v zavod.

Ukrepi za spodbujanje in varstvo se izvajajo v običajnem življenjskem okolju ali v okviru namestitve, odvisno od njihove narave.

Organa za enakost

Komisija za državljanstvo in enakost spolov (*Comissão para a Cidadania e a Igualdade de Género – CIG*)

Komisija za državljanstvo in enakost spolov (CIG) je nacionalni organ, pristojen za spodbujanje in zagovarjanje načela enakosti moških in žensk. Deluje na naslednjih področjih: državljanstva vzgoja, enakost moških in žensk, varstvo materinstva in očetovstva, spodbujanje sredstev za omogočanje enakopravnega sodelovanja žensk in moških na različnih področjih življenja, usklajevanje poklicnega, zasebnega in družinskega življenja žensk in moških, boj proti nasilju v družini in nasilju na podlagi spola ter trgovini z ljudmi in podpora žrtvam.

Komisija CIG je osrednja služba pod neposredno državno upravo in ima upravno avtonomijo. Je del predsedstva sveta ministrov in spada v pristojnost državnega sekretarja za državljanstvo in enakost.

Pristojna je zlasti za prejemanje pritožb zaradi diskriminacije ali nasilja na podlagi spola ter po potrebi njihovo predložitev pristojnim organom ali zadevnim subjektom, pri čemer izdaja mnenja in priporočila.

Obravnava pritožb

Komisija CIG prejema pritožbe zaradi diskriminacije ali nasilja na podlagi spola po elektronski pošti, na svoji Facebook strani in na papirju.

Prejete pritožbe analizirajo in razvrstijo notranje službe, ki po isti poti odgovorijo neposredno pritožniku. Zadevnim subjektom se lahko pošljejo mnenja in/ali priporočila in/ali se zadeve predložijo pristojnim organom (npr. državnemu tožilstvu, organu za prehransko in gospodarsko varnost (*Autoridade de Segurança Alimentar e Económica – ASAE*), regulativnemu organu za medije (*Entidade Reguladora para a Comunicação Social – ERC*)), vpletenim subjektom pa se pošljejo v vednost.

Visoki komisariat za migracije (*Alto Comissariado para as Migrações – ACM*)

(Komisija za enakost in boj proti rasni diskriminaciji (*Comissão para a Igualdade e Contra a Discriminação Racial – CICDR*))

Visoki komisariat za migracije (ACM) je javna institucija, ki opredeljuje, izvaja in ocenjuje sektorske in medsektorske javne politike na področju migracij, ki so pomembne za pritegnitev migrantov v nacionalnem in mednarodnem okviru ter v okviru portugalsko govorečih držav za vključitev priseljencev in etničnih skupin, zlasti romskih skupnosti, ter za upravljanje in spodbujanje raznolikosti med kulturami, narodnostmi in verami. Ena njegovih najpomembnejših nalog je boj proti vsem vrstam diskriminacije na podlagi barve kože, državljanstva, etničnega porekla ali vere, ne glede na obliko take diskriminacije, z ukrepi, kampanjami ali dogodki za ozaveščanje javnosti ter z obravnavo upravnih prekrškov, določenih z zakonom.

Pod okriljem komisariata ACM deluje komisija za enakost in boj proti rasni diskriminaciji (*Comissão para a Igualdade e Contra a Discriminação Racial – CICDR*). Njen namen je preprečevati in prepovedovati rasno diskriminacijo ter kaznovati dejanja katere koli osebe, s katerimi se kršijo temeljne pravice ali omejuje ali preprečuje izvajanje gospodarskih, socialnih ali kulturnih pravic na podlagi rase, etnične pripadnosti, barve kože, državljanstva, porekla ali regije izvora v skladu s pogoji in omejitvami iz zakona št. 93/2017 z dne 26. avgusta 2017 o vzpostavitvi pravnega okvira za preprečevanje in prepoved diskriminacije ter boj proti njej. Zakon št. 93/2017 prepoveduje vse oblike diskriminacije, kot je opredeljena v zakonu, vključno z vrstami praks na podlagi rase, etnične pripadnosti, barve kože, državljanstva, porekla ali regije izvora.

Obravnava pritožb

Pritožbe se lahko vložijo pri komisariatu ACM ali neposredno pri komisiji CICDR z dopisom, po telefaksu, elektronski pošti ali telefonu. Na spletnem mestu komisije CICDR je na voljo tudi [elektronski obrazec za pritožbo](#).

Dejanje diskriminacije, ki ga stori posameznik, je upravni prekršek, ki se kaznuje z globo v razponu med enkratnikom in dvakratnikom vrednosti indeksa socialne podpore. Dejanje diskriminacije, ki ga stori pravna oseba javnega ali zasebnega prava, je upravni prekršek, ki se kaznuje z globo v razponu med štirikratnikom in dvajsetkratnikom vrednosti indeksa socialne podpore.

Tako pri posameznikih kot pri pravnih osebah javnega ali zasebnega prava naložitev globe ne vpliva na morebitno civilno odgovornost ali naložitev druge kazni v zvezi z isto zadevo.

Komisija vodi register s podatki o posameznikih in pravnih osebah, ki so jim bile naložene globe in dodatne kazni. Sodišča in organ za delovne razmere morajo komisiji poslati vse odločbe, ki potrjujejo diskriminacijske prakse. Če je rok za sodno izpodbijanje potekel in odločba ni bila sodno izpodbijana ali kadar je odločba komisije postala *res judicata*, so izvlečki te odločbe pet let objavljeni na spletnem mestu komisariata ACM. Taki izvlečki vsebujejo vsaj identifikacijske podatke pravne osebe, spoznane za krivo, informacije o vrsti in naravi dejanja diskriminacije ter naložene globe in dodatne kazni.

Organ za varstvo podatkov

Nacionalna komisija za varstvo podatkov (*Comissão Nacional de Proteção de Dados – CNPD*)

Nacionalna komisija za varstvo podatkov (CNPD) je neodvisen upravni organ, ki deluje pod vodstvom portugalskega parlamenta (*Assembleia da República*). Njena naloga je spremljanje in nadzorovanje obdelave osebnih podatkov ob doslednem spoštovanju človekovih pravic in svobod in ter jamstev, zapisanih v ustavi in zakonodaji. Komisija je nacionalni organ za nadzor nad osebnimi podatki. Sodeluje z organi za nadzor nad varstvom podatkov iz drugih držav, da bi tako varovala in spoštovala pravice oseb, ki živijo v tujini.

Obravnava pritožb

Pritožbe in vloge posameznikov v zvezi s kršitvami osebnih podatkov je treba pisno poslati komisiji CNPD. Lahko se vložijo tudi elektronsko, in sicer na [obrazcu](#), ki je na voljo na spletnem mestu komisije CNPD. Vložniki morajo navesti svoje ime in naslov ter jih podpisati.

Ko je pritožba evidentirana, se prouči in predloži v predhodno oceno članu komisije CNPD. Če zadevno vprašanje ne spada v pristojnost komisije CNPD ali če zaradi narave posameznikove izjave ni mogoče izdati odločbe, jo lahko član, ki mu je bila dodeljena, oceni ali ustrezno posreduje naprej.

Odločitve komisije CNPD se sprejmejo z večino in so zavezujoče. Zoper njih se je mogoče pritožiti.

Drugi specializirani organi

Nacionalni inštitut za rehabilitacijo, IP (*Instituto Nacional para a Reabilitação, IP – INR, I.P.*)

Nacionalni inštitut za rehabilitacijo je javna institucija v sestavi, ki je trenutno v pristojnosti ministrstva za delo, solidarnost in socialno varnost ter ima upravno avtonomijo in lastna sredstva. Inštitut si s spodbujanjem temeljnih pravic invalidov prizadeva za zagotavljanje njihovih enakih možnosti, boj proti njihovim diskriminaciji in njihovo opolnomočenje.

Prejema lahko pritožbe zaradi diskriminacije na podlagi invalidnosti v skladu z zakonom št. 46/2006 z dne 28. avgusta 2006, ki prepoveduje diskriminacijo na podlagi invalidnosti in predhodnega obstoja resnega tveganja za zdravje ter predvideva kazni za tako diskriminacijo. Diskriminacija pomeni vsako dejanje, s katerim kdor koli krši temeljno pravico ali zanika ali omejuje uresničevanje katere koli pravice na podlagi kakršne koli invalidnosti.

Obravnava pritožb

Inštitut mora za začetek pritožbenega postopka prejeti popoln opis položaja, ki se šteje za diskriminatornega. Obrazec za pritožbo je na voljo na spletnem mestu <https://www.inr.pt/formulario-de-queixa> in se lahko pošlje po elektronski pošti na naslov inr@inr.mtsss.pt.

Pritožba mora vsebovati identiteto pritožnika (polno ime, matično številko ali številko osebne izkaznice, davčno številko, polni naslov, telefonsko številko ali druge kontaktne podatke) in jasn opis vseh dejstev. V njej morajo biti navedene priče, njihova imena, naslovi in kontaktni podatki, podprta pa mora biti, kolikor je mogoče, z dokazi ali dokumenti, ki pričajo o diskriminatornem dejanju.

Ko je pritožba vložena, se zadeva predloži pristojnemu upravnemu organu (generalnim inšpektoratom, regulativnim ali drugim pristojnim organom) s pooblastili za inšpekcijske preglede in/ali sankcioniranje, da izvede preiskovalno fazo, v kateri se zbirajo dokazi in po kateri se zadeva bodisi konča bodisi se naloži denarna kazen (skupaj z morebitnimi dodatnimi kaznimi). Izvod odločbe se pošlje nacionalnemu inštitutu za rehabilitacijo.

Storjeno diskriminatorno dejanje se kaznuje s plačilom denarne kazni, ki je lahko od pet- do tridesetkratnik vrednosti minimalne zjamčene mesečne plače, odvisno od tega, ali so kršitve storile fizične ali pravne osebe.

Glede na resnost kaznivega dejanja in krivdo povzročitelja se lahko naložijo dodatne kazni, kot so zaseg lastnine, prepoved opravljanja poklica ali dejavnosti, odvzem pravice do subvencij ali ugodnosti, ki jih odobrijo javni organi, zaprtje poslovnih enot in objava obsodb.

Komisija za enakost pri delu in zaposlovanju (*Comissão para a Igualdade no Trabalho e no Emprego – CITE*)

Komisija za enakost pri delu in zaposlovanju (CITE) je tristranski in enakopravni kolegijski organ z upravno avtonomijo in pravno osebnostjo. Spodbuja enakost in nediskriminacijo moških in žensk pri delu, zaposlovanju in poklicnem usposabljanju ter sodeluje pri uporabi zakonodaje in izvajanju obveznosti iz sporazumov na tem področju, pa tudi obveznosti, ki se nanašajo na varstvo starševstva ter usklajevanje poklicnega, družinskega in zasebnega življenja v zasebnem, javnem in združenem sektorju.

Med njenimi glavnimi nalogami je ocenjevanje pritožb, ki jih prejme, ali položajev, s katerimi se seznanijo in ki kažejo na kršitev zakonskih določb o enakosti in nediskriminaciji žensk in moških pri delu, zaposlovanju in poklicnem usposabljanju. Njeno delo vključuje tudi varstvo starševstva, usklajevanje poklicnega, družinskega in zasebnega življenja ter zagotavljanje informacij in pravne pomoči v zvezi s tem.

Obravnava pritožb

Vsakdo lahko vloži pritožbo zaradi zaposlitvenih oglasov in drugih načinov zaposlovanja delavcev, ki ne zagotavljajo pravice do enakosti moških in žensk pri dostopu do zaposlitve.

Vsak delavec lahko vloži pritožbo v primeru diskriminacije moških in žensk pri dostopu do zaposlitve, dela in poklicnega usposabljanja.

Pritožbe se lahko vložijo z dopisom, po telefaksu ali elektronski pošti. Vložijo se lahko tudi po telefonu na brezplačni telefonski številki 800204684 ali v prostorih komisije CITE po predhodni prijavi na telefonski številki +351 217803709.

Komisija CITE mora službi, pristojni za inšpekcijo dela (organ za delovne razmere), sporočiti mnenja, ki potrjujejo ali kažejo na obstoj delovnih praks, ki so diskriminatorne na podlagi spola, navedena služba pa lahko začne upravnokazenski postopek, kot je opisan spodaj.

Organ za delovne razmere (*Autoridade para as Condições do Trabalho – ACT*)

Organ za delovne razmere (ACT) je državna služba, katere namen je spodbujati izboljšanje delovnih razmer na celotnem portugalskem celinskem ozemlju s spremljanjem upoštevanja delovnih predpisov in v okviru zasebnih delovnih razmerij ter spodbujanjem varnosti in zdravja pri delu v vseh zasebnih sektorjih.

Spremlja tudi skladnost z zakonodajo o varnosti in zdravju pri delu v vseh sektorjih dejavnosti ter v oddelkih in organih osrednje javne uprave (neposredne, posredne in lokalne), vključno z javnimi zavodi in postopki za zagotavljanje prilagojenih storitev ali javnih sredstev.

Pritožbe se lahko vložijo v zvezi s pomanjkljivostmi v objektih ali neskladnostjo z določbami, ki spadajo v pristojnost organa ACT, in sicer med drugim v zvezi z varnostnimi in zdravstvenimi razmerami pri delu, pogodbami o zaposlitvi za določen čas, neenakostjo in diskriminacijo pri delu, napotitvijo delavcev, trajanjem in organizacijo delovnega časa, kolektivno zastopanstvo delavcev, neprijavljenim ali nezakonitim delom, začasnim delom in delom priseljencev.

Obravnava pritožb

Pritožbo lahko vloži vsak delavec, predstavnik zaposlenih ali druga zainteresirana stran, tako da izpolni **elektronski obrazec**, ki je na voljo na spletnem mestu organa ACT.

Kadar inšpektor za delo pri izvajanju svojih nalog osebno in neposredno (celo po dogodku) ugotovi ali dokaže kakršno koli kršitev pravil, ki se kaznuje z denarno kaznijo, sestavi uradno poročilo. V zvezi s kršitvami, ki niso osebno dokazane, sestavi poročilo o incidentu, podprto z razpoložljivimi dokazi in imeni vsaj dveh prič.

Ko je poročilo pripravljeno, je obtožena stranka obveščena, da mora v 15 dneh prostovoljno poravnati denarno kazen, predložiti pisni odgovor skupaj z vsemi dokazili in seznamom prič ali se osebno zglasiti na zaslišanju.

Rok za dokončanje preiskave je 60 dni, vendar se lahko v ustrezno utemeljenih primerih podaljša za isto obdobje.

Pri zelo hudih upravnih prekrških ali ponovitvah hudih upravnih prekrškov, storjenih namerno ali iz hude malomarnosti, se lahko uporabi dodatna kazen objave. V primeru ponovitve zgoraj navedenih upravnih prekrškov se lahko naložijo še dodatne kazni, kot sočasna prepoved opravljanja dejavnosti, odvzem pravice do sodelovanja na dražbah ali javnih razpisih ali objava obsodbe, pri čemer se upoštevajo škodljivi učinki za delavca ali gospodarska korist, ki jo je pridobil delodajalec.

Kadar kršitev vključuje opustitev dolžnosti, kršitelj s plačilom denarne kazni ni oproščen izpolnitve te dolžnosti, če je ta še mogoča. Če je kršitev posledica neplačevanja zneskov, lahko organ ACT poleg denarne kazni določi tudi, da je treba v roku za plačilo denarne kazni poravnati tudi zneske, dolgovane delavcem.

Portugalska agencija za okolje (*Agência Portuguesa do Ambiente – APA*)

Naloga portugalske agencije za okolje je predlagati, razvijati in spremljati celostno in participativno upravljanje okoljskih politik in politik trajnostnega razvoja, pri tem pa te politike usklajevati z drugimi sektorskimi politikami ter sodelovati z javnimi in zasebnimi subjekti, ki si prizadevajo za isti namen. Agencija si prizadeva za visoko raven varstva in izboljšanja okolja ter zagotavljanje visokokakovostnih storitev državljanom. Je tudi nacionalni organ, pristojen za izvajanje sistema okoljske odgovornosti.

Okoljska škoda vključuje: (i) škodo, povzročeno zavarovanim vrstam in naravnim habitatom; (ii) škodo, povzročeno vodam, in (iii) škodo, povzročeno tlom.

Ugotovitve o okoljski škodi ali neposredni nevarnosti take škode se lahko predložijo agenciji, od katere se lahko zahteva ukrepanje. Oseba, ki predloži ugotovitve, mora navesti tudi vse ustrezne podatke ali ukrepe, ki so ji na voljo.

Obravnava pritožb

Vsak posameznik/zainteresirana stran lahko pošlje zahtevo po navadni ali elektronski pošti. Na spletnem mestu agencije je na voljo tudi [elektronski kontaktni obrazec](#).

Pristojni organ prouči zahtevo za ukrepanje in zainteresirane strani obvesti o njeni odobritvi ali zavrnitvi. Če pristojni organ potrdi obstoj okoljske škode in ugotovi, da zahteva vložnika, je upravljavec uradno obveščen o zahtevi za ukrepanje, da bi sprejel odločitev o ukrepih, ki jih je treba uvesti.

Generalni inšpektorat za kmetijstvo, morje, okolje in prostorsko načrtovanje (*Inspeção-Geral da Agricultura, do Mar, do Ambiente e do Ordenamento do Território* – IGAMAOT)

Generalni inšpektorat za kmetijstvo, morje, okolje in prostorsko načrtovanje (IGAMAOT) je osrednja služba pod neposredno državno upravo ter je pristojen za pregled, revizijo in nadzor oddelkov in organov na področju dejavnosti inšpektorata IGAMAOT v smislu upravljanja, vodenja in poslanstva. Na področju prehranske ureditve in varnosti spremlja podporo iz nacionalnih skladov in skladov EU. Na področju okolja, prostorskega načrtovanja in ohranjanja narave zagotavlja stalno spremljanje in ocenjevanje zakonitosti.

Njegovo delo zajema javni sektor in zasebne gospodarske subjekte ter posamezne državljane v zadevah, povezanih z okoljsko zakonodajo, prostorskim načrtovanjem ali ohranjanjem narave, ter upravičence do nacionalne ali evropske podpore v kmetijstvu in ribištvu.

Prejema pritožbe v zvezi z dejanji, ki spadajo v njegovo pristojnost. Posreduje v zadevah z največjim morebitnim tveganjem, pri čemer sodeluje z drugimi pristojnimi organi, odvisno od prijavljene zadeve.

Obravnava pritožb

Inšpektorat IGAMAOT ima na svojem spletnem mestu e-referat, pri katerem je mogoče vložiti pritožbe, tako da se izpolni [elektronski obrazec](#), v katerem se podrobno opiše ugotovljeni položaj ter navedejo ime in kontaktni podatki pritožnika. Pritožnik lahko z označitvijo ustreznega polja na obrazcu zahteva, da ti podatki ostanejo zaupni.

Pritožbe, izjave, poročila o incidentu in druge zahteve, predložene inšpektoratu IGAMAOT, ki vsebujejo gradivo, ki ga je mogoče proučiti v okviru inšpekcijskega pregleda, bodo privedle do uvedbe posebnega upravnega postopka, ki se vodi v skladu z določbami zakonika o upravnem postopku.

Anonimne zahteve se ne obravnavajo, razen če so zadostno utemeljene ali dokumentirane.

Inšpektorat IGAMAOT med upravnim postopkom določi rok, v katerem mora prejeti odgovor na svoje zahteve za informacije ali v katerem mu morajo zadevni organi poslati informacije.

V okviru preiskave se lahko pri zadevnih subjektih še vedno izvedejo ukrepi za pridobitev informacij in dokazov, na podlagi katerih se lahko presodi, ali je potreben inšpekcijski pregled.

Po proučitvi zadeve in brez vpliva na obvezno prijavo za kazenske namene se pripravi obrazloženi predlog in se predloži generalnemu inšpektorju, ta pa lahko odloči, da se zadeva konča, da se spremlja, da se sprejmejo izredni ukrepi ali da se zadeva predloži članu vlade, pristojnemu za inšpektorat IGAMAOT, ki odloči o tem, kako jo je treba obravnavati.

Generalni inšpektorat za sodne službe (*Inspeção-Geral dos Serviços de Justiça* – IGSJ)

Generalni inšpektorat za sodne službe (IGSJ) je osrednja služba pod neposredno državno upravo z upravno avtonomijo, katere naloge so revizije, inšpekcijski pregledi in nadzor vseh subjektov, oddelkov in organov v pristojnosti ministrstva za pravosodje ali pod njegovim nadzorom ali ureditvijo, vključno z zapornimi službami, da bi se odpravile nezakonitosti ali nepravilnosti ter optimiziralo delovanje služb.

Pritožbe se lahko vložijo v zvezi z dejanji in opustitvami, ki se štejejo za nezakonite, zlasti zamudami pri zagotovitvi javne storitve, slabo storitvijo, neprimernim vedenjem uradnikov ali uslužbencev, slabim stanjem prostorov in na splošno vsako nepravilnostjo ali pomanjkljivostjo pri delovanju služb.

Obravnava pritožb

Pritožbe se lahko vložijo brez posebnih formalnosti na enega od naslednjih načinov: osebno, po navadni pošti, telefonu, telefaksu ali elektronski pošti. V ta namen je na spletnem mestu inšpektorata IGSJ na voljo [obrazec za pritožbe](#).

Pritožbe, poročila o incidentu in izjave, ki se osebno vložijo pri inšpektoratu IGSJ, prejme za to določen inšpektor.

Vloženi pritožbi se vedno dodeli številka zadeve, ki se sporoči pritožniku, ta pa jo mora navesti v vseh stikih z inšpektoratom IGSJ. Kjer je to ustrezno, se lahko pritožba združi z inšpekcijskim ali revizijskim postopkom, ki se bo kmalu začel ali že poteka.

Pritožniki lahko od inšpektorata IGSJ kakor koli zahtevajo informacije o statusu zadeve, pri čemer morajo navesti številko zadeve. Če je bila pritožba vložena prek spletnega mesta inšpektorata IGSJ, se lahko njen napredek spremlja z uporabo gesla za dostop, ki je bilo ustvarjeno ob elektronski vložitvi pritožbe.

Anonimne pritožbe se analizirajo samo, če se izjave štejejo za razumljive in podrobne. Pritožnik ne prejme nobenih informacij o izidu opravljenih preiskav, prav tako ni mogoče do informacij o statusu zadeve dostopati prek spletnega mesta inšpektorata IGSJ, saj je dostop do teh informacij odvisen od registracije uporabnika.

Generalni inšpektorat za notranje zadeve (*Inspeção-Geral da Administração Interna* – IGAI)

Generalni inšpektorat za notranje zadeve (IGAI) je neodvisna služba za zunanji nadzor nad dejavnostjo policije. Je v pristojnosti ministrstva za notranje zadeve (*Ministério da Administração Interna* – MAI), v njegovo pristojnost pa spadajo tudi vse varnostne službe in sile (GNR (*Guarda Nacional Republicana* – republiška narodna garda), PSP (*Polícia de Segurança Pública* – policija za javno varnost) in SEF (*Serviço de Estrangeiros e Fronteiras* – služba za tujce in meje)), ki so delujejo v okviru tega ministrstva. V zvezi s temi organi inšpektorat opravlja revizije, inšpekcijske preglede in nadzor na visoki ravni ter brani pravice državljanov, pri čemer poseben poudarek namenja varstvu človekovih pravic in ohranjanju javnega reda.

Vsaka oseba (Portugalec ali tujec), skupine oseb, združenja, podjetja ali druge pravne osebe lahko vložijo pritožbe glede dejanj in opustitev, ki se štejejo za nezakonite, zlasti pritožbe v zvezi s kršitvami temeljnih pravic državljanov, ki jih storijo uslužbenci organov v pristojnosti ministrstva za notranje zadeve. Take kršitve vključujejo: zamude pri zagotovitvi javne storitve, slabo storitev, neprimerno vedenje zaposlenih v javni službi ali drugih zaposlenih v okviru ministrstva za notranje zadeve, slabo stanje prostorov ter na splošno vsako nepravilnost ali pomanjkljivost pri delovanju služb.

Obravnava pritožb

Pritožbe se lahko vložijo brez posebnih formalnosti po navadni pošti, osebno, po elektronski pošti ali prek elektronskega [obrazca za pritožbe](#).

Pritožba mora vsebovati podroben opis ugotovljenega stanja, identiteto odgovorne osebe ter navedbo točnega datuma in kraja (ulica in hišna številka, kraj, župnija in občina), po možnosti pa se ji priloži zemljevid lokacije prijavljenega stanja.

Če dokazov ni mogoče predložiti v času predložitve poročila o incidentu, je to treba storiti čim prej po tem.

Inšpektorat IGAI zagotovi, da se vse pritožbe, ki spadajo v njegovo pristojnost, ustrezno proučijo in da vsi pritožniki, katerih identiteta je bila opredeljena, prejmejo odgovor na svoje izjave. Pritožniki lahko inšpektorat IGAI zaprosijo za informacije o statusu zadeve, pri čemer morajo navesti številko zadeve.

Anonimne pritožbe se analizirajo samo, če se podane izjave štejejo za dosledne in podrobne.

Generalni inšpektorat za izobraževanje in znanost (*Inspeção-Geral da Educação e Ciência* – IGEC)

Generalni inšpektorat za izobraževanje in znanost (IGEC) spremlja zakonitost in pravilnost dejanj, ki jih izvajajo organi, oddelki in agencije ministrstva za izobraževanje ali ki se izvajajo pod nadzorom zadevnega člana vlade. Prav tako spremlja, revidira in nadzoruje delovanje izobraževalnega sistema na področju predšolske in šolske vzgoje (osnovno-, srednje- in visokošolsko izobraževanje). V njegovo pristojnost spadajo posebne oblike izobraževanja, zunajšolsko izobraževanje, znanost in tehnologija ter organi, oddelki in agencije ministrstva.

Varuh človekovih pravic pri inšpektoratu IGEC varuje, brani in spodbuja zakonite pravice in interese državljanov ter poštenost in pravičnost izobraževalnega sistema. Njegovo delo vključuje analiziranje in obravnavanje pritožb uporabnikov izobraževalnega sistema in uslužbencev ter lahko zajema tudi preiskovalni ali disciplinski postopek.

Obravnava pritožb

Pritožbe se lahko vložijo z dopisom, po telefaksu ali elektronski pošti (igec@igec.mec.pt). Kadar je mogoče, morajo uporabniki izobraževalnega sistema in uslužbenci pred vložitvijo pritožbe pri inšpektoratu IGEC položaj pojasniti pristojnim organom skupine šol/šole, ki ni del skupine, visokošolske ustanove ali organizacije/službe.

Delo varuha človekovih pravic izvajajo teritorialna inšpekcijska območja inšpektorata IGEC, ki so pristojna za oceno pritožb uporabnikov izobraževalnega sistema in uslužbencev ter določitev najprimernejšega postopka za njihovo obravnavo. Opravijo lahko tudi predhodno preiskavo, s katero se poskušajo zlasti opredeliti predmet pritožbe ter hitro in učinkovito ugotoviti razlogi zanjo. Kadar se take pritožbe nanašajo na zadeve v pristojnosti vodje skupine šol/šole, ki ni del skupine, rektorja/predstojnika/direktorja visokošolske ustanove/zavoda ali generalnega direktorja šol prek regionalnih predstavnikov izobraževanja, se predložijo neposredno njim. Pritožbe, ki se nanašajo na organe/službe za izobraževanje in znanost, po zaslišanju zadevnih strank analizira neposredno inšpektorat IGEC.

Pritožbe, ki prispejo na sedež inšpektorata IGEC, se pošljejo teritorialnim inšpekcijskim območjem, da določijo najprimernejši postopek.

Direktorji skupin šol/šol, ki niso del skupine, ter rektor/predstojnik/direktor visokošolske ustanove/zavoda izvajajo disciplinski nadzor nad učiteljskim osebjem, neučiteljskim osebjem ter učenci, dijaki in študenti. Generalni direktor šol pa prek regionalnih predstavnikov izobraževanja izvaja disciplinski nadzor nad upravnim in vodstvenim organom skupin šol/šol, ki niso del skupine.

Če se pri inšpekcijskem pregledu ugotovijo disciplinski prekrški, je generalni inšpektor pristojen za uvedbo ustreznega disciplinskega postopka.

Pritožbe, ki jih prejmejo sedež ali teritorialna inšpekcijska območja ter se nanašajo na delovanje drugih sektorjev uprave in/ali delovanje zasebnih subjektov, ki ne spadajo v pristojnost ministrstva za izobraževanje in znanost, se posredujejo pristojnim službam centralne, regionalne ali lokalne uprave, zainteresirana stran pa je o tem obveščena.

Generalni inšpektorat za zdravstvene dejavnosti (*Inspeção-Geral das Atividades em Saúde – IGAS*)

Generalni inšpektorat za zdravstvene dejavnosti (IGAS) je osrednja služba pod neposredno državno upravo, katere naloga je zagotavljanje skladnosti z zakonodajo in visoke strokovne ravni učinkovitosti na vseh področjih zagotavljanja zdravstvenega varstva tako s strani organov ministrstva za zdravje ali organov v njegovi pristojnosti kot s strani organov javnega, zasebnega ali socialnega sektorja.

Inšpektoratu IGAS se lahko prijavijo vse nepravilnosti ali pomanjkljivosti pri delovanju služb, kot so dejanja in opustitve, ki se štejejo za nezakonite, zloraba denarnih ali javnih sredstev, goljufija ali korupcija, ovire ali neenakosti pri dostopu do zdravstvenega varstva pri določenem ponudniku ali v določeni ustanovi ter neprimerno ravnanje zdravstvenih delavcev ali strokovnjakov.

Če prijavljeno dejstvo ne spada v pristojnost inšpektorata IGAS, se izjave ali pritožbe iz ustrežno opredeljenih organov posredujejo pristojnemu organu.

Obravnava pritožb

Vsaka oseba (Portugalec ali tujec), skupine oseb, združenja, podjetja ali druge pravne osebe lahko vložijo pritožbe po navadni ali elektronski pošti.

Pritožbe/izjave se lahko vložijo kadar koli ter morajo biti popolne in utemeljene ter morajo po možnosti vsebovati podrobne informacije o zadevni osebi ali organizaciji, dejstva, datume in kraje, kjer so se dejanja/opustitve zgodili, osebne identifikacijske podatke (ime in kontaktne podatke) ter informacije o tem, ali je bila pritožba/izjava vložena tudi pri drugem organu.

Inšpektorat IGAS analizira pritožbe/izjave, za katere se šteje, da so v njih čas, način in kraj dogodkov ali dejanj, njihovih storilci in morebitna odgovornost razumljivo in podrobno navedeni.

Pritožbe/izjave lahko privedejo do inšpekcijskega ali pojasnitvenega postopka v skladu s pravilnikom inšpektorata IGAS o inšpekcijski dejavnosti.

V primeru inšpekcijskih postopkov se vedno upošteva načelo kontradiktornega postopka. To zadevnim osebam omogoča zaslišanje, razen v primerih, določenih z zakonom, tj. v primerih, v katerih bi to lahko objektivno oviralo preiskavo v kazenskem postopku in izvajanje dokazov.

Zainteresirane strani, katerih identiteta je bila ustrežno ugotovljena, so obveščene o izidu ukrepanja inšpektorata IGAS.

Regulativni zdravstveni organ (*Entidade Reguladora da Saúde – ERS*)

Regulativni zdravstveni organ (ERS) je neodvisni javni organ, katerega naloga je urejanje dejavnosti ustanov zdravstvenega varstva, tj. vseh ustanov zdravstvenega varstva v javnem, zasebnem in socialnem sektorju, ki so na voljo javnosti na celinskem ozemlju Portugalske, razen lekarn.

Urejanje dejavnosti in nadzor izvajalcev vključuje: obravnavo pritožb uporabnikov, izvajalcev in institucij, izvajanje inšpekcijskih pregledov in revizij v prostorih izvajalcev zdravstvenega varstva, preiskavo položajev, ki bi lahko ogrozili pravice uporabnikov, vodenje upravnokazenskih postopkov in naložitev kazni, izdajanje navodil, priporočil in mnenj ter izvajanje študij o organizaciji zdravstvenega sistema.

Pritožbe, ki spadajo v pristojnost organa ERS, se nanašajo na:

dostop do zdravstvenega varstva;

diskriminacijo;

kakovost zdravstvene oskrbe;

kakovost upravne pomoči;

pravice uporabnikov;

čakalne dobe za pregled;

čakalne dobe za posege;

finančna vprašanja;

pravna vprašanja;

kakovost objektov.

Obravnava pritožb

Uporabniki zdravstvenih storitev lahko pritožbo vpišejo v knjigo pritožb, ki mora biti na voljo v ustanovah, kjer se opravljajo javne storitve, ali jo vložijo neposredno pri podjetju ali ponudniku/izvajalcu storitev po dogodku.

Izjave je mogoče predložiti tudi neposredno pri organu ERS po pošti, telefonu ali osebno ali jih vpisati v spletno knjigo pritožb, ki je na voljo na

[portalu organa ERS](#). Organ ERS obravnava pritožbe, vpisane v spletno knjigo pritožb, popolnoma enako kot pritožbe iz običajnih knjig pritožb, ki so na voljo v prostorih izvajalcev zdravstvenega varstva.

Če pritožnik izjavo vpiše v knjigo pritožb, ki je na voljo v prostorih izvajalca, lahko organu ERS pošlje kopijo izjave, ki bi mu morala biti predložena v času pritožbe (modri list). Izvajalec mora pritožbo v 10 delovnih dneh poslati organu ERS.

Če uporabnik svojo izjavo pošlje neposredno izvajalcu v uradnem dopisu (po navadni pošti), po telefaksu ali elektronski pošti, lahko organu ERS pošlje kopijo originalnega dokumenta.

Organ ERS po prejemu pritožbe pozove pritožnika, naj predloži vse izjave, ki so po njegovem mnenju upoštevne. Organ ERS ukrepa, kot se mu zdi ustrezno glede na vsebino pritožbe in predložene izjave, ter v skladu s pooblastili, ki so mu podeljena z zakonom. Če pritožba ni pravilno opredeljena ali dovolj razumljiva, je organ ERS ne obravnava. Če pritožba ne spada v njegovo pristojnost, pritožnika obvesti o organu, ki je pristojen za njeno obravnavo, in jo temu organu tudi posreduje.

Generalni inšpektorat ministrstva za delo, solidarnost in socialno varnost (*Inspecção-Geral do Ministério do Trabalho, Solidariedade e Segurança Social – IGMTSSS*)

Generalni inšpektorat ministrstva za delo, solidarnost in socialno varnost (IGMTSSS) je služba pod neposredno državno upravo ter del ministrstva za delo, solidarnost in socialno varnost (*Ministério do Trabalho, Solidariedade e Segurança Social – MTSSS*). Izvaja nadzor nad službami in organi navedenega ministrstva ali organi, ki so v pristojnosti zadevnega ministra.

Inšpektorat IGMTSSS ocenjuje pravno in regulativno skladnost aktov oddelkov in organov ministrstva ali organov, ki so v pristojnosti zadevnega ministra, ter na podlagi inšpekcijskih pregledov in revizij oceni njihovo učinkovitost in upravljanje. Ocenjuje kakovost storitev za državljane ter priporoča spremembe in ukrepe za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti in nepravilnosti.

Inšpektoratu se lahko pošljejo pritožbe ali poročila o incidentih v zvezi s kršitvami, ki so jih storili organi v pristojnosti ministrstva, vključno z institucijami, ki pripadajo *Santa Casa da Misericórdia* (Sveti dom milosti), in zasebnimi institucijami za socialno solidarnost.

Obravnava pritožb

Pritožbe se lahko vložijo po navadni ali elektronski pošti ali na **elektronskem obrazcu**, ki je na voljo na spletnem mestu. V pritožbi je treba navesti predmet pritožbe in datum dejstev ter kratek in jasen opis dogodkov, ki so privedli do pritožbe.

Organ za prehransko in gospodarsko varnost (*Autoridade de Segurança Alimentar e Económica – ASAE*)

Organ za prehransko in gospodarsko varnost (ASAE) je nacionalni upravni organ, specializiran za prehransko varnost in gospodarski nadzor. Pristojen je za ocenjevanje in sporočanje tveganj v prehranski verigi ter urejanje gospodarskih dejavnosti v živilskem in neživilskem sektorju s spremljanjem skladnosti z zadevno regulativno zakonodajo.

Vsi dobavitelji blaga ali ponudniki storitev, ki opravljajo dejavnost v fiksni, stalni in fizični ustanovi, ki imajo neposreden stik z javnostjo ter zagotavljajo blago ali storitve na Portugalskem, morajo imeti knjigo pritožb.

Obravnava pritožb

Če stranka ni popolnoma zadovoljna z opravljeno storitvijo ali kupljenim izdelkom, lahko zahteva knjigo pritožb, v kateri lahko pojasni razlog za svoje nezadovoljstvo. Ponudniki storitev morajo originalne obrazce s pritožbo v 10 delovnih dneh poslati organu ASAE.

Nezakonita dejanja se lahko prijavijo tudi prek **obrazca za pritožbo**, ki je na voljo na spletnem mestu organa ASAE in se lahko uporabi za upravne prekrške ali kazenske zadeve, ki spadajo v pristojnost tega organa.

Če prijavljeno nezakonito dejanje ne spada v pristojnost organa ASAE, se pritožba posreduje pristojnemu organu.

Pritožba mora biti popolna in obrazložena ter mora po možnosti vsebovati podrobne informacije o dejstvih in organu, na katerega se nanaša pritožba, kraju nastanka dejstev (naslov in/ali druge referenčne točke), razlogih za pritožbo in drugih pomembnih vprašanjih. Če je prijava anonimna, dodatnih informacij pozneje ni mogoče predložiti.

Organ ASAE po prejemu pritožbe in morebitnih ustreznih izjav začne ustrezen postopek, če dejstva, ki izhajajo iz pritožbe, kažejo na upravni prekršek, naveden v posebnih veljavnih predpisih. V nasprotnem primeru organ ASAE obvesti dobavitelja blaga ali ponudnika storitve, da lahko v 10 delovnih dneh predloži izjave, ki se mu zdijo primerne.

Organ ASAE lahko po analizi vsebine izjav in pritožbe pritožbo posreduje drugemu organu, pristojnemu za predmet pritožbe, ali predlaga, naj se pritožba zaključi, če ni razlogov za ukrepanje.

Če analiza dejstev, predstavljenih v pritožbi, privede do spora in so bili sprejeti že vsi potrebni ukrepi za rešitev položaja, organ ASAE pisno obvesti pritožnika (če je bila njegova identiteta ustrezno ugotovljena) o postopkih ali ukrepih, ki so bili ali bodo sprejeti na podlagi pritožbe.

Drugi organi

Inštitut za socialno varnost (*Instituto de Segurança Social, I.P.*) (ISS)

Inštitut za socialno varnost, I.P., je javna institucija s posebnim zakonskim statusom. Je pod posredno upravo države, ima upravno in finančno avtonomijo ter lastna sredstva.

Pristojen je za zagotavljanje pravnega varstva. Pravno varstvo je pravica oseb in nepridobitnih subjektov, ki ne morejo plačati stroškov, povezanih s sodnimi postopki v primeru odpustitve, razveze zakonske zveze, izselitve, rubeža itd. ali izvensodnimi postopki v primeru sporazumne razveze zakonske zveze.

Pravno varstvo vključuje:

pravno svetovanje – posvetovanje z odvetnikom za strokovna pojasnila v zvezi s pravom, ki se uporablja za posebna vprašanja ali zadeve, v katerih so legitimni osebni interesi ali pravice kršeni ali ogroženi (za nepridobitne subjekte se ne uporablja);

pravno pomoč – imenovanje odvetnika in plačilo njegovih nagrad ali nagrad zagovornika, ki ga imenuje sodišče (*defensor officioso* – tako se imenujejo odvetniki obdolženca v kazenskem ali upravnem postopku), oprostitve sodnih stroškov ali možnost plačila v obrokih ter dodelitev izvršitelja (naloge izvršitelja vedno opravlja sodni izvršitelj).

Do pravnega varstva so upravičeni:

portugalski državljani in državljani Evropske unije;

tujci in osebe brez državljanstva z veljavnim dovoljenjem za prebivanje v državi članici Evropske unije;

tujci brez veljavnega dovoljenja za prebivanje v državi članici Evropske unije, če imajo na podlagi zakonov njihove države izvora enako pravico tudi portugalski državljani;

osebe s stalnim ali običajnim prebivališčem v državi članici Evropske unije, ki ni država članica, v kateri bo potekal postopek (čezmejni spori);

nepridobitne pravne osebe – pravico imajo samo do pravne pomoči v obliki oprostitve plačila sodnih taks in drugih stroškov postopka, imenovanja odvetnika in plačila odvetniških nagrad, plačila nagrad zagovornika, ki ga imenuje sodišče, in dodelitve izvršitelja.

Vse zgoraj navedene osebe morajo dokazati, da niso sposobne plačati stroškov, povezanih s tožbo, najemom odvetnika itd.

V skladu s portugalskim pravom se za osebe, ki glede na svoje dohodke, premoženje in tekoče izdatke svojega gospodinjstva objektivno niso sposobne plačati stroškov postopka, šteje, da so v finančni stiski.

Obrazci za vlogo za dodelitev pravne pomoči so brezplačno na voljo v vseh pisarnah za stranke pri službah za socialno varnost ali v **elektronski obliki** na spletnem mestu služb za socialno varnost.

Vloge se lahko oddajo osebno ali pošljejo po pošti kateri koli pisarni za stranke pri službi za socialno varnost (priložiti je treba vse potrebne dokumente). Upravičenost do pravnega varstva je mogoče preveriti s simulatorjem pravnega varstva, ki je na voljo v stolpcu na desni strani na naslednjem spletnem mestu: <http://www.seg-social.pt/calculo-do-valor-de-rendimento-para-efeitos-de-proteccao-juridica>.

Več informacij je na voljo na strani [Pravna pomoč](#).

Komisija za zaščito žrtev kaznivih dejanj (*Comissão para a Proteção das Vítimas de Crimes*)

Komisija za zaščito žrtev kaznivih dejanj je organ ministrstva za pravosodje, pristojen za sprejemanje in analiziranje zahtevkov za državno odškodnino, ki jih vložijo žrtve nasilnih kaznivih dejanj in žrtve nasilja v družini, ter odločanje o teh zahtevkih.

Obveznost plačila odškodnine nosi oseba, ki je storila kaznivo dejanje, vendar lahko v nekaterih primerih država plača predujem za odškodnino, če je storilec ne more plačati ali je ni mogoče pridobiti v razumnem času, škoda pa je imela precejšnje posledice za življenjski standard in kakovost življenja žrtve.

Odškodninski zahtevek se lahko vloži največ eno leto od datuma kaznivega dejanja, v primeru kazenskega postopka pa največ eno leto po dokončni odločitvi v postopku. Žrtve, ki so bile v času storitve kaznivega dejanja mladoletne, lahko zahtevek vložijo največ eno leto po tem, ko so postale polnoletne ali pridobile popolno poslovno sposobnost.

Zahtevek je treba vložiti na ustreznem obrazcu, ki je na voljo v prostorih komisije ali pisarnah za podporo žrtvam portugalskega združenja za podporo žrtvam (*Associação Portuguesa de Apoio à Vítima – APAV*). Na spletnem mestu komisije je na voljo tudi [obrazec za pritožbe](#).

Žrtvi za zahtevek ni treba plačati stroškov ali izdatkov, brezplačno pa lahko pridobi tudi dokumente in potrdila, potrebne za zahtevek.

Če je bilo kaznivo dejanje storjeno na ozemlju druge države članice Evropske unije, se lahko zahtevek za odškodnino, ki naj bi jo plačala zadevna država, predloži komisiji za zaščito žrtev kaznivih dejanj, če ima vložnik zahtevka običajno prebivališče na Portugalskem.

Zadnja posodobitev: 05/02/2024

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.